

AE-101
April-2015
B.A., Sem.-VI
Sanskrit : CC-313
(Annambhattasya Tarkasamgraha)
(तर्कसङ्ग्रहः)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) तर्कसंग्रहो मंगलश्लोक समजावो. 7
Explain the मंगलश्लोक of Tarkasamgraha.
अथवा/OR
समजावो : पञ्च कर्माणि
Explain : पञ्च कर्माणि
- (b) समजावो : / Explain : संस्कारः त्रिविधः 7
अथवा/OR
कारणं त्रिविधम्-समवायि-असमवायि-निमित्त भेदात् । समजावो / Explain.
2. (a) समजावो / Explain : 7
प्रतिज्ञा-हेतु-उदाहरण-उपनय-निगमनानि-पञ्च अवयवाः ।
अथवा/OR
समजावो / Explain :
उपमितिकरणमुपमपन्नम् ।
- (b) समजावो / Explain : 7
साध्यअभावव्याप्तः हेतुः विरुद्धः ।
अथवा/OR
समजावो / Explain :
सव्यभिचारः अनेकान्तिकः ।
3. नीचेनामांथी गमे ते थार प्रश्नोना जवाब आपो. 16
Answer any **four** from the following :
(1) समजावो / Explain :
द्विविधम् सामान्यम् ।
(2) समजावो / Explain :
अभावः चतुर्विधः
(3) समजावो / Explain :
आकांक्षा योग्यतासंनिधिश्चवाक्यार्थज्ञानहेतुः ।
(4) समजावो / Explain :
अरिद्धः त्रिविधः – हेत्वाभासः
(5) समजावो / Explain :
संयुक्तसमवायसन्निकर्षः ।
(6) समजावो / Explain :
आप्तवाक्यं शब्दः ।

4. નીચેનામાંથી ગમે તે છના ટૂંકમાં જવાબ આપો :
Answer shortly any six from the following :

12

- (1) અયુત સિદ્ધ એટલે શું ?
What is meant by અયુતસિદ્ધ ?
- (2) સંશય અને વિપર્યય વચ્ચે શો ભેદ છે ?
What is the difference between સંશય and વિપર્યય ?
- (3) 'પક્ષ' ની વ્યાખ્યા આપો.
Define પક્ષ.
- (4) 'કારણ' નો શું અર્થ થાય ?
What is the meaning of કારણ ?
- (5) શરીરમાં રહેનારો વાયુ કેટલા પ્રકારનો હોય છે ? નામ આપો.
How many types of વાયુ is there in the body ? Give name.
- (6) વાક્યના કેટલા પ્રકાર હોય છે ? કયા કયા ? નામ આપો.
How many types of વાક્ય are there ? Give names.
- (7) 'આપ્ત' એટલે શું ?
What is the meaning of આપ્ત ?
- (8) 'દિક્' નું લક્ષણ આપો.
Define 'દિક્'.

5. (a) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી નીચેની ખાલી જગ્યા પૂરો :

7

Fill in the blanks in the following by choosing appropriate option :

- (1) જ્ઞાનાધિકરણમ્ _____ । (મનુષ્યઃ, મનઃ, આત્મા)
- (2) નિત્યસમ્બન્ધઃ _____ । (સંયોગઃ, સમવાદઃ, શરીરઃ)
- (3) માનવ્યવહારકારણમ્ _____ । (પૃથક્ત્વમ્, પરિમાણમ્, દ્રવ્યમ્)
- (4) યથાર્થાનુભવઃ _____ । (ત્રિવિધઃ, દ્વિવિધઃ, ચતુર્વિધઃ)
- (5) નિશ્ચિતસાધ્યવાન્ _____ । (વિપક્ષઃ, સપક્ષઃ, પક્ષઃ)
- (6) મિથ્યાજ્ઞાનં _____ । (વિપર્યયઃ, સંશયઃ, હેત્વાભાસઃ)
- (7) સવ્યભિચારઃ _____ । (સત્પ્રતિપક્ષઃ, અસિદ્ધઃ, અનૈકાન્તિક)

(b) નીચેના A અને B જોડો.

7

Match A and B form the following :

A	B
(1) અભૌતિકદ્રવ્યઃ	(a) ભુક્તસ્ય પરિણામહેતુઃ
(2) શકતમ	(b) યોગ્યતા
(3) ભાવપદાર્થોઃ	(c) આત્મમાત્રવિશેષગુણાઃ
(4) ઔદાર્યમ્	(d) પદમ્
(5) કૃતિઃ	(e) કાલઃ
(6) બુદ્ધાદયઃ અષ્ટૌ	(f) છઃ
(7) અર્થાબાધો	(g) પ્રયત્નઃ